

Büyük Keşifler

İnsanoğlu hep merak etti. Nehrin öte yanını, ormanın sonunu, tepenin arkasını... Hep aradı; verimli ve zengin toprakları, daha iyi yaşam olanaklarını. Böylece serüvenlerle dolu keşifler tarihi başladı!

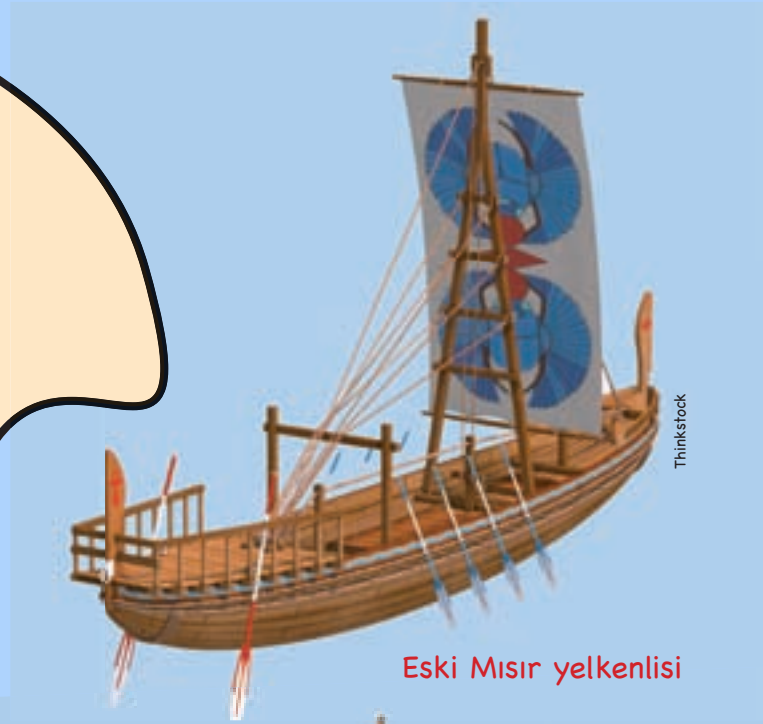
İnsanların keşif yapmakla ilgili pek çok hayali de vardı. 1804 yılında Etienne Gaspard Robert adlı bir buluşçu sıradışı bir keşif aracı tasarladı. Robert, bu araçla okyanus ötesi keşif gezilerine çıkılabileceğini hayal etmişti. Araç hiçbir zaman yapılmadı ama insanlar keşif yapmayı hep sürdürdü.

İlk gezginler Eski Mısırlılar, Fenikeliler ve Eski Yunanlardı. Eski Mısırlılar Kızıldeniz'e yelken açtı. Fenikeliler ve Eski Yunanlar Atlas Okyanusu'nu geçmeye çalıştı. Yaptıkları gerçekten cesaret isteyen bir işti. Gezinler aylarca hatta yıllarca süren zorlu yolculuklara çıktıklarının farkındaydı. Bazen yelkenlerine dolan rüzgâr sayesinde, bazen de kürek çekerek ilerliyorlardı. "Deniz canavarlarıyla" karşılaşmaktan da epeyce korkuyorlardı. Deniz canavarları zannettikleri canlılar da büyük olasılıkla balinalar ya da dev kalamarlardı.

Gezinler gündüz Güneş'i, gece de Kutupyıldızı'nı izleyerek yönlerini bulmaya çalışıyordu. Gezinlerin işlerini kolaylaştıracak çalışmalar yapan biliminsanları da vardı. Eratosthenes, Dünya'nın büyüklüğünü hesaplamaya çalışıyordu. Enlem ve boylamdan söz eden ilk biliminsanı Ptolemaios (Batlamyus) da bir dünya haritası hazırlıyordu. 600'lü yıllara gelindiğinde artık Afrika keşfedilmişti. Ancak keşifler tarihinde daha yalnızca bir arpa boyu yol alınmıştı.

Vikingler Keşifte

800'lü yıllarda denizci bir halk, keşifler tarihine adını yazdırdı: Vikingler! Bu insanlar doğudan batıya, kuzeyden güneye her yöne yelken açtılar. İzlanda'yı ve Grönland'ı keşfettiler. Hatta Kuzey Amerika'yı keşfeden ilk Avrupalılar onlar oldu. Vikingler, uçsuz bucaksız denizlerde yol aldıkları yelkenli gemilerinde kuzgun beslerlerdi. Yakınlarda bir kara olup olmadığını anlamak için bu kuzgunları serbest bırakırlardı. Kuzgunlar geri dönmezse yakınlarda bir kara parçası olduğunu anlarlardı.

Eski Mısır yelkenlisi

Eski Yunan yelkenlisi

Viking yelkenlisi

Vikingler çok iyi denizcilerdi. Bulutların şekli ve rengi, suyun rengi, rüzgâr, yosunlar, denizde gördükleri diğer canlılar, pek çok şey onlar için anlamlı birer ipucuydu. Bu ipuçlarından yararlanarak denizde ilerliyorlardı.

İpek Yolu Zorluklarla Dolu

Ticaret gelişiyor, pek çok mal kara ve deniz yoluyla bir yerden bir yere taşınıyordu. O zamanlar Çin'den başlayıp Anadolu'dan geçen ve Avrupa'ya ulaşan önemli bir ticaret yolu vardı. İpek Yolu olarak adlandırılan bu yol aracılığıyla pek çok mal alım satım amacıyla ülkeden ülkeye taşınırdı. Peki bu mallar nelerdi? İpek, kâğıt, porselen, baharat ve değerli taşlar... Gezginseler bunları alıp satarak para kazanıyordu. Ancak bu yol zorluklarla doluydu. Pamir Dağları'nı aşmak, Gobi Çölü'nü geçmek, aslan, kaplan, ayı ve benzeri yaban hayvanlarıyla karşılaşmak zorlukların yalnızca bir kısmıydı. Acaba on yedi yaşındaki genç gezgin Marco Polo, İpek Yolu'nu geçmeye karar verdiğinde bu zorlukların farkında mıydı? 1271 yılında tüccar olan babasıyla İtalya'dan yola çıktı. Serüvenlerle dolu yolculuğunun sonunda ülkesine geri döndüğünde 24 yaşındaydı. Anılarının anlatıldığı kitap birçok gezgine esin kaynağı oldu. Bugün bile gezgin denince akla ilk onun adı gelir.

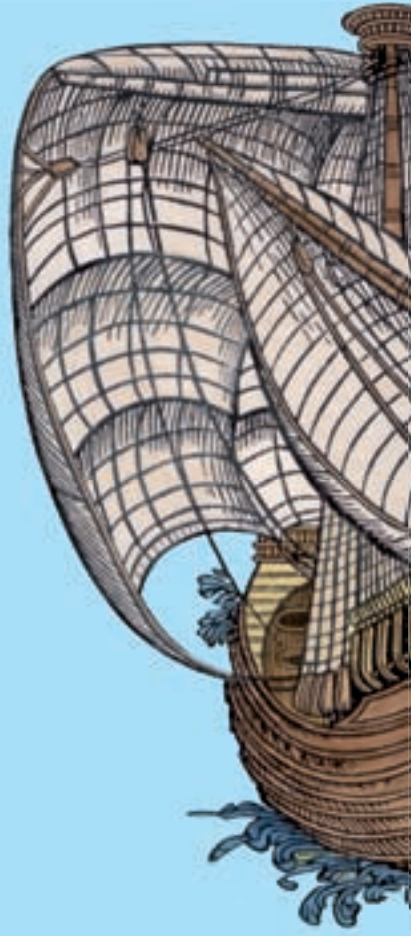
Asya ve Afrika Kıtaları Merccek Altında

1300'lü yıllara gelindiğinde pek çok gezgin Asya ve Avrupa'da keşfedilmemiş topraklar arıyordu. İbn Battuta da bunlardan biriydi. İbn Battuta, önce Mekke ve Medine'ye gitti. Sonra Çin'i, İspanya'yı, Doğu ve Batı Afrika'yı dolaştı. Bu arada yolculuk anılarını da yazdı. İbn Battuta'nın en az 120.000 kilometre yol kat ettiği ve aynı yoldan ikinci kez geçmediği söylenir.

Büyük Keşifler Çağı Başlıyor

1400-1600 yılları arasında denizcilik öyle çok gelişti ki büyük bir keşif patlaması yaşandı. Çinliler, Portekizliler, İspanyollar dünyanın dört bir yanına yelken açtı. 1405 yılında Çinliler zamanın en büyük gemisini yaparak Hint Okyanusu'nu dolaştı. 1488'de Portekizli gezgin Bartolomeu Dias, Ümit Burnu'nu keşfetti. Ümit Burnu, Afrika'nın güneydeki en uç noktası olduğundan, Afrika'nın batısından doğusuna geçilmiş oldu. Ardından Avrupa'dan Hindistan'a uzanan deniz yolu açıldı. Christopher Columbus, 1492 yılında Atlas Okyanusu'nu geçerek Bahama Adaları'ndan birine ulaştı ve tarihe adını "Amerika'yı keşfeden gezgin" olarak yazdırdı.

Getty Images

Getty Images

Christopher Columbus'un yolculuk yaptığı gemi

Ferdinand Magellan'ın gemisi

1498 yılında Portekizli gezgin Vasco da Gama, Avrupa'dan Hindistan'a uzun bir deniz yolculuğu gerçekleştirdi. Ancak mürettebatın çoğu, C vitamini eksikliğinden kaynaklanan bir hastalık olan iskorbütten yaşamını yitirdi.

İspanyol gezgin Ferdinand Magellan da 1519 yılında beş gemiyle yolculuğa çıktı. Amacı, daima batıya giderek Çin'e ve Hindistan'a ulaşmaktır. Ancak hastalıklar ve savaşlar nedeniyle hem Magellan hem de mürettebatın çoğu bu yolculuğun sonunu göremedi. Hatta gemilerden yalnızca biri yolculuğu tamamlayabildi. 1522 yılında bu gemi İspanya'ya ulaştı. Böylece deniz yoluyla Dünya çevresinde bir tur atılmış oldu. Magellan da, her ne kadar yolculuğu tamamlamamış olsa da Dünya'nın çevresini dolaşan ilk insan olarak anılmaya başlandı.

Bazı Yolculuklar da Bilimsel Amaçlarla Yapıldı

Bilimin gelişmesi 1800'lü yıllarda keşiflerin yönünü değiştirdi. Pek çok gezgin bilimsel araştırmalar yapmak amacıyla da yolculuklara çıktı. Ünlü kaptan James Cook, Büyük Okyanus'ta pek çok yolculuk gerçekleştirdi ve deniz haritaları hazırladı. Doğabilimci Alexander von Humbolt, Güney Amerika'nın kuzeybatısında kelebekler, bitkiler ve yerbilim üzerine keşifler yaptı. Bir yerin coğrafyasıyla hava durumu arasında ilişkiler olduğunu gözlemledi. Bu çalışmalar, evrim kuramını ortaya koyan Charles Darwin'e esin kaynağı oldu.

1900'lü yıllar, önce Kuzey Kutbu'nun sonra da Güney Kutbu'nun keşfedilmesiyle başladı. ABD'li gezgin Robert Peary, kuzey kutbuna ilk ayak basan gezgin kabul edildi. Güney Kutbu'nun keşfi sırasında Norveçli gezgin Roald Amundsen ve İngiliz Robert Falcon Scott arasında bir yarış oldu. Amundsen köpekli kızaklar sayesinde bu yarış kazandı.

1961 yılında Yuri Gagarin uzaya çıktı. Artık insanoğlu gözünü uzaya dikmişti. Böylece keşifler tarihi yeni bir yöne kayd. Uzayda keşfedilecek çok şey vardı.

Tuğba Can